

David Vergili: Ninova'nın Yakarışı, Musul düşerken Süryaniler'e bir kez daha göç yolları düştü

Posted on 15/06/2014

Irak ve Şam İslam Devleti, İŞİD'in bir haftalık kısa bir süre içinde, silahsız bir şekilde Musul'u ele geçirmesi bölgede yaşayan bütün sivillerin apar topar şehirden göç etmelerine sebep oldu. Bu durumdan en çok etkilenenler kuşkusuz savunmasız bir şekilde bölgede varlıklarını sürdüren azınlıklar ve etnik gruplar oldu. Bu bölgede önemli bir Süryani varlığı bulunmaktadır. Musul merkez ve genel olarak Ninova, Süryanilerin tarihsel anavatanı olup, halkın atardamarını oluşturmaktadır.

Uluslararası medya haber ajansları İŞİD'in Musul'u ele geçirmesi öncelikle şaşkınlıkla karşılandı ve sosyal medya üzerinde yapılan açıklama ve mesajlarda bu durum kolaylıkla göze çarpmaktaydı. Ancak, özellikle Suriye dahilinde İŞİD'in hareketlenmelerini izleyen analistler, gelecek ayağın Musul olacağını ve bu bölgede var olan siyasi ve askeri boşluğun da İŞİD tarafından doldurulacağını belirtiyordu. Bu anlamda, İŞİD'in Musul bölgesindeki varlığı yeni bir fenomen değildir. İŞİD bölgede var olan otorite boşluğundan da istifade ederek, kendi egemenliklerini petrol zengini bölgelerde hakim kıldı.

Musul'un ele geçirilmesi bölgede yaşayan Süryanileri tekrar göçe zorladı. 2003 yılında Saddam rejiminin yıkılmasıyla saldırılara hedef olan Süryaniler kitleler halinde Irak'tan göç etmeye başlamıştı. 2003 yılı takiben saldırılara hedef olan Süryaniler Bağdat, Basra ve diğer yerlerden Musul, Ninova Ovası ve Kürdistan Bölgesel Yönetimi dahilindeki yerleşim alanlarına yerleşmişti. 2003 yılı öncesinde yaklaşık bir buçuk milyona yakın olan Hristiyan nüfusu, şu anda iyimser rakamlara göre 400 bin civarındadır.

Musul ve Ninova Ovası, Keldani-Süryani-Asuriler'in tarihsel, kültürel ve sosyal anavatanları olup, tarihsel süreç içerisinde bu topraklara sayısız değer ve zenginlik kattılar. Bölgenin zengin dini yapısı varolan kiliselerden ve manastırlardan da anlaşılmaktadır. Bölgede bulunan Mor Matay Manastırı eşsiz bir güzelliğe sahip tarihsel bir eserdir. Diğer önemli manastırlar Mor Behnam, Mor Elias ve Raban Hurmuz Manastırı'dır. 2008 yılında öldürülen Musul Metropoliti Paulos Faraj Rahho, kısa bir süre önce vefat eden Süryani Ortodoks Kilisesi Patriği Zakay Iwaz ve 1915 Sayfo yıllarında Halep'te hapis yatan Patrik Gabriel Tappuni Musul doğumludurlar. Siyaset, sanat ve kültür hayatında önemli başarılarla imza atan nice isimler bu topraklarda doğdu.

Resmi olmayan tahminlere göre Süryaniler'in Irak'ta kalan nüfusları yaklaşık 400 bin civarındadır. Bu sayının yaklaşık yarısı Musul ve civarında ve Ninova Ovası'nda bulunmaktadır. Musul yakınlarında bulunan Bartelle, Alqoş, Bağdede ve Karemleş'te nüfusun çoğunluğunu Süryaniler oluşturmaktadır. Bununla beraber Ninova Ovası Süryaniler'in yoğun olarak buldukları diğer bir bölgedir. Burada bulunan Süryaniler 2003 sonrası gelişen yeni paradigma dahilinde otonomi talebinde bulunmaktalar. Ancak bu talep hem federal ve bölgesel yönetimin hem de uluslararası camianın destek vermemesinden dolayı bir türlü hayata geçmedi. Bu bağlamda Süryaniler içinde aktif olan siyasi yapılanmalar da gereken adımları atmaktan uzak bir tutum sergilediler.

Bölgeden gelen bilgilere göre, Musul merkezinde bulunan herkes apar topar ve yayan olarak şehri terk etti. Bunların içinde Süryaniler, Ermeniler, Ezidiler ve Şebekler bulunmaktadır. Musul'da 7 ile 10 bin arasında Süryani bulunmakta ve bunların %80'i şehri terk etmiş ve geri kalanlar da çıkış yollarını aramaktadırlar. Musul'dan ayrılan Süryaniler bölgede bulunan kilise, okul ve manastırlara sığınmakta, bazıları Ninova Ovası'na ve bazıları da Duhok başta olmak bölgesel yönetime ulaşmaktadır. Ayrıca, Musul'a 30 km uzaklıkta bulunan Mor Behnam Manastırı İŞİD'in eline geçtiği ve şu ana kadar sosyal medyada farklı kaynaklar dört kilisenin tahrip edildiği haberlerini geçmektedir. Bu arada bölgenin boşalmasından ve Irak asker ve polis güçlerinin ayrılmasından sonra Musul'da bulunan

Süryani Metropoliti de şehri terk etti. Uluslararası ajanslar 500 bin insanın bölgeyi terk ettiğini duyurdu. Bu arada Kürt Peşmerge ve Suriye'den YPG güçleri bölgeyi IŞİD güçlerinden almaya çalışmaktadırlar.

Eleştirilerin odağında bulunan Başbakan Nuri El Maliki ve federal yönetim şu ana kadar gereken adımları atmadı. Bölgesel güç dengelerinin merkezinde bulunan Irak belirsizliği uzun bir süre devam edeceği aşikar. Uluslararası camia Suriye konusundaki tavrı ve isteksizliği Irak meselesinde de kendini göstermektedir. Haliyle bu durumdan en çok zarar gören savunmasız bir şekilde olan etnik ve dini gruplar başta gelmektedir.

Ortadoğu bölgesinin ve özelde Suriye ve şimdilerde Irak'ta yaşanan gelişmeler gelecek yılların siyasi tasarımı büyük ölçüde etkileyecek derecededirler. Bu belirsizliğin ve vakumun devamı beraberinde bölgede varlığını sürdüren Süryaniler için hayati bir durum teşkil etmektedir. Ortadoğu ülkelerinde ve diaspora'da bulunan Süryaniler gelişmeleri yakından takip etmeli, gereken önlemleri almalı ve taleplerini birlik içinde dile getirmelidirler.

Kaynak: <http://davidvergili.wordpress.com/>